

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

és

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELOFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 4 frt. Fél évre 2 frt. Negyed évre 1 frt.	Kéziratok vissza nem küldetnek. Hirdetéseket felvesz helyben a kiadóhivatal.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sz.-Somlyó, az ev. ref. papi háznál, hova a lap anyagi és szellemi részét illető küldemények is ezimzendők. Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.
--	--	---

Március 15.

Holnap írjuk e napot, a magyar nemzet történetének nagy feledhetlen emlékű napján. Örömnépet üljön a hazafiság e napon.

Minden nemzetnek van az esztendőben egy napja, a mikor a szántó-vető ekéjét, a munkás szerszáma, a hivatalnok szolgálati szabályzatát félretéve ünnepi ruhába öltözik s a rideg falak közül az isten szabad ege alá törekszik, kifejezést adván örömének. És ezt nem a vallás, nem a hit parancsolja reá, hanem az a tudat, hogy nemzeti ünnepet ül.

A mi nemzeti ünnepünk egy vértelen forradalom emlékét idézi elő képzeletünkben.

Azt, amikor Budapesten 1848-ban március 15-én a nép felállította a maga követeléseit 12 pontban és e 12 pont között kihirdette a szabadság, egyenlőség, testvériség szentháromságát és követelte a népnek az alkotmány sáncaiba bevételét.

Nem volt akkor senki, aki a pozsonyi országgyűlésen ennek ellene mondott volna.

Magyarország újjászületésének napja volt az.

Az ötszázezer nemes közül csak egyetlenegynek sem jutott eszébe tiltakozni az ellen, hogy mellé milliók sorakozzanak, és — miként a hazai jogászok nagy gyűlekezete mondá — nem a nemesség vesztette el jogait, hanem a népet emelte magához és kiterjeszté reá jogait.

Lehet, hogy e nap emlékét kicsinylik azok, kik benne éltek, de nem kicsinyelhetjük mi, kik szeretjük a nemzeti újjászületés napját megünnepelni s ha van nap, a melyhez a jobbágyok felszabadításának emlékezetét köthetjük, úgy ez a nap ez, a mikor magyar hazánkban megszünt a pártviszály, aludt a nemzetiségi küzdelem, együtt érzett minden ember, össze-

dobbant minden szív s a tavasz levegője a szabadság balzsamos illatát hordta szárnyain e hazában szerteszét és teremtetett hősöket, kik a veszély pillanatában félmagasztosulva magokkal ragadák nemzetöket, hogy vért s életet áldozzon a hazafiság oltárán.

Légy üdvözölve nagy idők kezdő napja te! Példád tanítson mindnyájunkat arra, hogy miképen kell az öserények megszentelt utain járni, s ha kell, feláldozni magunkat azért, kinek neve már maga is imádság, kinek neve: haza!

Polgármesteri jelentés.

(Folyt és vége)

XII.

Állategészségügy állománya.

A lefolyt évben város állatállománya a követ kezd volt: ló 147 darab, fehér bika 2, fekete bika 1, tehén és ökör 651, kecske és juh 490, sertés 772, az állat egészségügy viszonyok a v. állatorvos jelentése szerint elég kedvezők voltak.

Levágatott a városi közbiztonság nagymarha 266, borjú 803, juh és kecske 538, sertés 405, bárány és gidó 1408, összesen 3410.

A levágandó marhák az állatorvos által élő és levágott alapokon és megvizsgáltatott és egészségügyi tekintetéből kellőleg ellenőrzettek.

Barom vásár alkalmával elárúsítottak, ló 27, juh, kecske és bárány 297, borjú 384, ökör és tehén 476, sertés 2066.

XIII.

Borfogyasztás.

A vendéglők és kocsmákban elfogyasztott m. e. 900 hectoliter bor, azonban a fogyasztás az

államkincstár által kezeltetvén a magán borfogyasztás mennyisége kellőleg megem állapítható a szőlőtermés pedig a phylloxera nagymérvű pusztítása következtében a lefolyt évben annyira kevés volt, hogy a munkáltatás költségeit is alig fedezte.

XIV.

Mértékhitelítési forgalom.

Hitelesített 829 hordó és 25 száraz tárgy — melyek után összesen 388 frt 64 kr, hitelesítési díj szedettet be.

A mértékhitelítésből a város jövőben kevesebb jövedelmet, fog élvezni mivel az ugynevezett töltőgetési díjak mit mult év II-ik felében fel sem számítottak — e mellett a szőlőtermés nagymérvű csökkenésével a hordó szükséglet is igen kevés mértékre fog leszállani.

Népesedési mozgalom.

A lefolyt évben született és pedig: r. cath. vallású 94, ev. ref. 41, g. cath. 37, mőzes 29 összesen 201.

Halálesetek száma r. cath. vallásuaknál 50, ev. ref. 40, gr. cath. 40, mőzes vallású 20.

Házasság kötöttet r. cath. vallásuaknál 19, ev. ref. 18, g. cath. 14, mőzes 4 összesen 55.

Összehasonlítván a születések stámát 201, a halálesetek számával 150-el a születések száma 51 több az elhaltakénál.

XV.

Iskolák.

A város területén a következő tanintézetek vannak:

a) Rom. kath. algymnasium — 77 tanulóval 6 tanárral.

b) Államilag segélyezett községi iskola 157 fiú és 138 leány, összesen 295 tanulóval; 4 férfi és 4 nő összesen 8 tanítóval.

TÁRCZA.

Március 15.

Az volt a nap.

A szív összes érzelmét kiszorította a szeretet a haza iránt, a szabadság iránt. Lázasan lüktetett a vér az ereken, az arcok kigyuladtak és rivalgó hang zúgott végig a fővároson, eljutva a legutolsó faluba is.

Talpra magyar!

És nem volt senki, a ki nem hallotta, nem érette volna meg a leghazafiasabb magyar költő lelkesítő szavát, a mely a hazától erede s a melynek a költészet csak formát, bájt adott.

Milyen egy világ következett március 15-dike után.

Milyen egy áldozat volt az, a mit a magyar nép hozott.

Egyszerre leomlott a válaszfal, az emberek a társadalmi osztályok között; egyszerre megváltozott a világ.

A fegyverek lekerültek a szegről, a porette nyergék a padlásról, a kaszákat lefeszítették nyeleikről és nem volt gyenge kar, a mely a legnehezebb fegyvert ne birta volna meg.

És hangzott keresztül-kasul az országban: talpra magyar!

... Ma már mindez olyan álomszerű.

Mintha dajka mondana csudás mesét aludni akaró gyermeknek; mintha ködképek mutatnák azokat a csoportokat, a melyek alakultak, a melyek lelkes dalokkal járták be az utcákat; és azokat a

csoportokat a melyek — később — örök, nagy és igaz, dicsőséget szereztek a magyar népnek.

Hol vannak azok, a kik akkor csinálták a történetet?

Alig egy-két nagy alakja él még a nagy napoknak; s a névtelen hősök fölött mind sűrűbben emelkednek a sírdombok, nagyobbára elhagyatva alig jelezve roskadozó fakeszettel.

A köd, az alig áttetsző nehéz köd mind egyre terjed, s ha mint eddig, ezentul is úgy nő a közöny aligha el nem fődí az a ragyogó képet, a melyet a hazaszeretet, a hősiesség festett; de a mely ragyogó fényének át kellene törni mindeneken.

A nagyarnak sohasem volna szabad elfeledni azt a napot, a melynél nagyobb nincs történetében s a mely emberré tette az embert.

És az apáknak, anyáknak mindig szívünkben legyen annak az időnek szent emléke és sohse feledkezzenek meg arról, hogy a gyerek tisztelni és majdan megérteni tanulja azt. Szentírás legyen az ifjuság előtt Magyarország történetének az a része s úgy forgassa azt, mint vallásos ember a mély értelmű bibliát.

És a kiknek szavuk van, a kik magasabb helyet foglalnak el és a kik fölhívása nem kiáltó szó a pusztában, azok mindig és mindig rendezzenek ünnepet a nagy érfordulón, nehogy a közönnyel terjedő fojtó köd eltakarja azt a dicsőséges képet. Legyen egy nap az évben, a mikor tisztán visszaidézi a magyar emlékebe azt az időt s a mikor vére újból föllángol, annak bizonyítékaképp, hogy sást nemzenek a sasok s hogy a magyar mindig az marad, a mi volt.

Tűzzünk nemzeti szín kokárdát a mellünkre, hallgassuk meg a „Talpra magyar“-t, zengjük el a Hymnuszt; és azután magunkba térve elmélkedjünk

a dicső multról; és legyen ez az elmélkedés legszébb imádságunk.

És öröködjék nemzetünk fölött a hazaszeretet génusza és terjessze ki fölötté áldólag karjait.

Ha egy nemzet megérdemli azt: az Magyarország, a melynek március 15-dike napja van.

M. K.

Papucs-királyné.

(Családi dramolette.)

Ünnepies drámai jelenet volt. Haragos hang csengett a grációz, vékony asszonyka piros ajkán, makacsul emelte föl a fejét s adta imponálón, lesújtón a megbántott asszonyt. Lecsukódik olykor a szeme, hogy eltüntesse a pillák selyme közt az ibolyaszínű szembogárra kiszökkenő könnycseppet és így folytatja:

— Aztán úgy minden jó lesz, maga kedvesem cirógathatja a kövér dákákat [s ehez megfelelő gesztust csinál], ahogy tetszik. Oh, én belátom, hogy az ön izlésére nem termettem rá, én rut, vékonyka vagyok. Mondja, hogy olyan, mint Sarah Bernhardt. De hát tehetek én róla barátom, hogy ön olyan könnyelmű, vagy vak volt a választásnál. Én leány koromban még vénzább voltam s az ön vaskos izlése elvakulva meghódolt a kis vénza lánynak. Ah! utálom a férfi-anyagot, még most is előttem van, mint bukfcenezett a lábom előtt, majd megszakadva a rettenetes szerelemről. Hej, csak akkor tudtam volna, kivel van dolgom, majd ráuszítottam volna a kis cirmát. Istenem Istenem [tör ki szaggatott hangon], most ötlök fel, milyen ellenszenvvel viseltett a hü kis kutyám ön ellen. Min lig megakartá harapni

- d) R. cath. fiúiskola 60 tanuló és 2 tanítóval.
e) R. cath. leányiskola 60 tanulóval és egy leány tanítóval.
f) Gr. kath. fiúiskola 32 tanulóval és 1 tanítóval.
g) Gr. cath. leányiskola 26 tanuló és egy tanítóval.

A r. k. algymnasiumban Csák Alajos igazgató és a tanárok szakszerű, pontos és kitűnő vezetése mellett a növendékek haladása öröndetes, miről a hatóság valamint a szülők a múlt évi vizsgálatokon teljes meggyőződést szerezhettek.

A községi iskolában a tanítók és tanítónők kielégítő eredményre működtek.

Ezen kívül a kisdetek az ovodában nyertek szakszerű vezetés mellett szórakoztató foglalkozást.

INTERVJUKÉK XVI.

A város ingatlanai és kezelése.

A város házai és külsőségeinek bérbe adása után évi jövedelme 2174 frt; a város felügyelete alatt álló ovoda-házai éve bére pedig 989 frt.

A pokróchegyi szőlő pedig havilag kezeltek és a múlt évben a körülményekhez képest igen jó termést adott, a mennyiben 92 hektoliter bor termett.

A város erdői üzemterv mellett kezeltek, területe: erdősitett 545 hold, 40 □ m., terméketlen 3 hold, összesen 548 hold 40 □ m.

A kihasználásra helyezett korláti erdő részéből 13 h. 24 □ öterület vágatott ki, melyen 93 régi ől, 132 csomó ág és hidak pótlásához 154 szál fa termeltetett.

Ezekből a gőzfürdőhöz 30 ezer téglát égettetett és iskola tanítók és tanítónők illetménye kiadatott, — a felesleg pedig részint eladáson jegyeztettek elő, részint pedig a jövő évi házi szükségletre készletben tartatik.

A magurai erdőség per és zár alatt van, ugyanazért semmi jövedelmet nem hoz, ámbár a szomszédos községekkel a per kibékülése kilátásba van helyezve, de az erdő részek felmérése előtt az alig eszközölhető — a felmérés azonban még ez év folyamán meg fog kezdetni.

Zárgondnok számadása be nem mutatván, az erdő kezelése és időleges hasznosítására ezuttal ki nem terjeszkedhetem.

XVII.

Sz.-Somlyó város gazdasági viszonyai.

Határterülete 5410 hold, melyből 450 hold legelő és 420 hold a már csaknem parlagban levő szőlőkre esik. Tagosítandó terület 3473 hold, melyben őszivetés tétetett mintegy 450 hold, tavaszi vetés 845 hold, kaszáló 834 hold, összesen 2129 hold.

A 24 év óta folyó tagosítási ügyben a lefolyt évben kétszer volt tárgyalás, melyeken a birtokosok tagbirtokai elhelyezése békés uton el is fogadtatott, a miben a mérnök által bemutatott tervrajz a birtokosok által részben elfogadtatott, mind a mellett a végleges kiegyezés létre nem jöhetett, — azonban remélhető, hogy még ez évben az elhelyezkedés kérdése, — a megválasztás már elrendelt szakértőbizottság működése és az újabban megkísérlendő bejegyzése folytán megoldható lesz.

XVIII.

Egyletek, könyvtárak és pénzüzetek a lefolyt évben nem szaporodtak s saját hatáskörünkben haladólág működnek. E tekintetben csak a működő társulat tesz sajnálatos kivételt, mely a tagok lanyhuló buzgalma, talán közönye miatt a közönség megleg érdeklődése dacára is az egész év folyamán alig egy-két előadást rendezett.

A „Szilágy-Somlyó“ helyi lapnak a lefolyt évben is a közönség által előnyösen fogadtatott s több szelleműs taggal szaporodott szerkesztősége, igyekszik a városon a saját ezen egyedüli közlönyét fokozatosan érdekessé és hasznossá tenni.

Midőn Sz.-Somlyó város 1888. évi állapota közérdekűségeit és a tisztviselők tevékenységét a feneb-
biekben és főbb vonásaiban bemutattam, tisztelettel kérem a tek. közgyűlést, ezen jelentésem tudomásul venni méltóztatásék.

Sz.-Somlyó, 1889. február 17.

Gencsy Sándor,
polgármester.

Még egyszer az öngyilkosságról.

Karácsony tájban múlt egy éve, ha jól emlékszem, — hogy kedvenc témámról, az öngyilkosságról utoljára írtam önöknek. Néhány hóval az után idézetekben semmi esetre, de talán alaposágban sem szűkölködő, — tárgyilagoss, majd személyi éllel tarkított heves előharc folyt e lapok hasábjain, két előttem ismeretlen munkatárs között. A mit pusztán azért említek föl, hogy eleve elhárítsam magamról azt a gyanút, mintha polemizálni volna szándékom akár az egyikkel, akár a másikkal azok közül, a kiknek egyike az öngyilkosság öntudatos-sága, — másika pedig öntudatlansága mellett kardoskodott.

Nagy érdekléssel olvastam mind a kettőt, de nem vettem részt a vitában, pedig véleményem akkor is az volt, a mi ma, hogy tulajdonképen egyiknek sem volt igaza; vagy ha jobban tetszik: mondjuk úgy, hogy mind a kettőnek igaza volt, mert követnek el öngyilkosságot beszámítható és beszámíthatatlan állapotban is. De hát hiába, én nem szeretek polemizálni!

Ezuttal, hogy mégis szót emelek, azért törté-
nik, mert a saját értékére akarom leszállítani olvasóim előtt azt az újabban lábrakapott eljárást, hogy ha valaki öngyilkos lett és a bonc-asztalra kerül, szokássá vált, — föltéve, hogy elég magas személyiség arra, hogy vele behatóan foglalkozzanak, — agra állapotából arra követteztetni, hogy az illető öntudatlan állapotban követte el az öngyilkosságot, vagy is, hogy bolond volt. Ez a boncoló tudósok nézete. Egészen más a lélekbuváróké. Ugy az egyiknek, mint a másinak szüksége van azonban adatokra, bizonyítékokra, ha azt kívánja, hogy higgyenek neki; és rendszeren keresik is ezt — nem mondom, hogy tényleg meg is találják — egyik a testben, a másik a lélekben.

A boncolónak könnyebb a feladata.

Ő egyszerűen oda veti orvosi stílusban, a mi annyit jelent, hogy nyakatekert szavakkal, hogy az agyburok ilyen volt, vagy amolyan; hol vérbő, hol meg „vízenyősen beszűremkedett;“ az „agy gyom-

rocsok“ tágabbak „több savót tartalmazók;“ — és így tovább. S a közönségnek ez elég. Ha változás volt az agyvelejében: bolond volt. Punctum.

A lélek-buvárnak már nehezebb a feladata. Ő nem állhat elő bonctani adatokkal, neki olyan tényekkel kell elszámolnia, a miket a laikus közönség is megért; megteszi hát kötelességét: ilyen tényekkel áll elő! Egyiknél azt hozza föl, hogy éhezett s a lassu éhenhalás és gyors halál közül az utóbbit választotta; a másiknál más egyebet az anyagi világból. A hol a pénz, vagy annak a hiánya már nem szerepelhet, ott előrántják a szerelmet, mint olyan valamit, a miről mindannyian tudjuk, hogy sok bolondság elkövetésére képesít bennünket. A hol ez sem alkalmazható, ott a többi szenvedélyek — vagy valamely gyógyíthatatlan betegségre volt panacea az öngyilkosság. A hol — végül — a fölhozottak közül okgyanánt egyik sem szerepelhet, ott ők is csatlakoznak a bonctani elmélethez s ki mondják, hogy az illető — bolond volt.

Én ezen egy csöppet sem csodálkozom! Mert tudom, hogy régi szokásunk az már minékünk embereknek, hogyha valaki olyasmit követ el, a mit mi megérteni nem tudunk: — rá fogjuk az illetőre, hogy ő maga sem értette, maga sem tudta, mit cselekszik, hogy palástoljuk a magunk tudatlanságát.

Én legalább azt hiszem, hogy a boncoló tudós nem tesz egyebet, mikor boncolási jegyzőkönyvére hivatkozik. Mert elhiszem, hogy adott esetben, tágabbnak találta az agyüregét; — sőt azt is elhiszem, hogy ezeken felül, még olyan valamit is találhatott az agyban, a mit az általa egészségesnek vélt agyvelőben találni nem szokott; de másrészt tudom azt is, hogy az agyvelő, melyről föltesszük, hogy minden gondolatunknak tettünknek központja, rugója: lényegében még terra incognita előttünk, szerkezetével még kellőleg tisztában nem vagyunk.

S ha látjuk azt, hogy valaki háromszor olyan nehéz, mint egy másik vele egy koru; ha látjuk azt, hogy a lakatosnak főként a karján, — a balletáncosnőnek ellenben főként a lábikráin vannak az izmok kifejlődve; ha látjuk azt, hogy ugyanazon testsúly mellett egyik embernek sokkal nagyobb a szíve, mint egy másiknak; — hogy egyiknek két vívő, vagy akár két verő-ere van, ott a hol a másiknak csak egy s adott esetben mégis mindannyian egészségesek: miért ne tételezhetnők akkor föl azt, hogy az agyvelő sem fejlődik egy mérték — chablon szerint mindenkinél?! Mért ne tételezhetnők föl, hogy az, a kinek agyüregében több folyadékot találunk, még azért egészséges lehetett?! Azért mert a bolondoknál gyakran több a „savó“? De hát nincs-e bolond, a kinél kevesebb?! S ki tudja: azért bolond-e, mert a folyadék és a többi, nem rendes mennyiségű és minőségű?!

Egy szóval: az agy bonctani leletére ma még nagy súlyt nem helyezhetünk, már csak azért sem, mert ugyan ki az, a ki bizonyosan tudja, hogy milyennek kell lenni az épagynak? Ki tudja, mennyire megváltozik az a betegség és a haláltusa alatt! Ha valaki a fejébe lött, hogy ekkor meg épen merész dolog az agy állapotából a szellemi functiókra következtetést vonni, — az könnyen belátható, ha meggondoljuk, hogy senki sem lehet képes arra, hogy megítélje a talált változások mennyiben lettek a golyó által okozva s mennyiben állottak fenn már az előtt.

De megfordítva: ha föltesszük — már pedig ezt föltenni van jogunk, — hogy gondolkodásunkat az agy végzi, hogy a gondolkodás az agy functiója: ugy nem kell-e szükségképen azt is fölvennünk, hogy — habár lényegükben nem ismerjük is teljesen e változások miben létét, habár nem tudjuk is őket az agyban szorosan helyhez kötni: — valami

mikor hozzám ért. Oh, milyen ösztöne van egy ilyen kis kutyának. Kedves kis Címukám, ha megértetem volna akkor, mért haragszol erre az . . .

S elfojtódik hangja a sirástól.

— De édes rózsám, ne bánts már. Olyan érzékeny vagy . . .

— Megtiltom önnek, hogy tegezzen! — pattant fel az édes kis asszonyka. Ön nem tudja, mennyire el vagyok határozva a lelke mélyéből, hogy elválllok öntől. Igen, már délután pakolok is. Megyek haza. Oh, ne örüljön. Nem sokáig lesz az ön álnokságának özvegye. Vannak még olyan rossz izlésű nemes emberek, a kik a sovány asszonyt szeretik. Odafenn az emeleten a Kohnék szakácsnéja igen jó lesz magának. Az épen az ön izlése, csöpög róla a zsír . . .

Max ur rendkívüli komolysággal, szinte megdőbbenve hallgatja azt a súlyos drámai dialogot. Bármily komikus naivságra nyílik szét a kis asszonyka vékony rázsás szájacskája, mégis nagyon megijeszti Max urat ez a törékeny, siró lény, a ki válast emleget.

— Angyalom — rebeg Max ur alázatos békítéssel — hiszen Márta rokonunk is . . . Hogy mégis így zokon veszed azt a rokon csókot.

— Rokon? Ez pompás, ugy van kérem, melyik ágról? Igen, rokonsziv, mert ön szereti a kövéreket, egy hájtömeg. Bánom is én, tessék csak csókolódzni, ha olyan jól esnek önnek a rokon csókok, harapdálja csak azt a husos nagy száját a bájos rokonnak, semmi közöm sincs hozzá, e perctől fogva mi elváltunk, igen, hagyjon magamra, pakolni fogok . . .

S mint egy kis selyembőrű nőténytigris oda-szökik a meglapult férjhez.

— Oh, de leveleimet sem hagyom ám itt önnek, csak tessék visszaadni a lánykori leveleimet.

Max urat megszállja a kétségbeesés s bűnbánó szemforgatással könyörög.

— Bocsáss meg kedvesem, no bocsáss, lásd a botrányt, mit fognak mondani? Hát bocsáss meg, többet soha!

Az édes, siró furia diadalmasan kicsi lába ujjá hegyére pipiskedik s kimondja a verdiktet:

— Jó, hallgasson meg úram, egy feltétel alatt . . .

— Mi az? Minden teljesítve van. Tör ki ujjongva Max ur, a ki a papucs alól kitorve megfledkezett magáról s most ilyen sulyosan lakol.

A kis menyecske barege ruhácskája suhan, a mint Max urhoz siklik, egy itélő bíró szigorúsága ömlik el tejopál tiszta arcán, fölemeli a karját s fehér ujjacskájaival fenyegetően int:

— Meg kell váltani önnek azt a csuf csókot. . .

— Megváltom bármilyen áron, szólj édesem!

A kis bájos bíró az íróasztal felé int és így szól:

— Üljön le és írja, a mit diktálok.

Max ur helyet foglalt az íróasztalnál s elkészült az írásra.

— Halljuk.

A nagyhatalmu asszonyka elkezdett diktálni:

— Írja. „Asszonyom! Az ön kacérsága . . .“

Max ur kétségbeesve ugrott fel a székről:

— Kinek szól ez a levél?

— Írja, vagy nem írja?

Az elszánt fellépésre megadja magát Max ur, leül és várja a diktálást.

Az asszony folytatja:

— Hol is hagytuk el? . . . „Az ön kacérsága annyira elragadott engem, hogy megfledkezve nőm iránti hűségéről. . .“

Fellázadva ugrott fel Max ur ismét s rettentőes birájának kicsi lábához omlott.

— Soha! Soha! Hogy kívánhatok tőlem ilyet kedvesem. Így meggyalázzam? soha!

— Ahá, ön szereti őt! Tehát válunk.

Hasztalan volt minden könyörgés.

— Elkészült a levél. A címe: Özv. Márta asszonynak.

— No, most adja ide! — szólt a papucs királyné a férjéhez — majd én gondoskodni fogok arról, hogy a levél az illő kézbe jusson.

— Kegyelem! esdekelt Max ur.

— Nincs kegyelem! — Gyönyörködve nézte a papucs királyné meghunyászkodott rabjának kétségbeesését egy darabig, aztán így szólt:

— S most még valamit.

— Még valami? Tört ki Max ur.

— Igen. Azt a csuf csókot le is kell törölni! Max ur elővette a zsebkendőjét és elkezdte dörzsölni a száját.

A bájos asszonyka nem vesztette el komolyságát:

— Nem úgy, nem úgy, az nem ér semmit!

— Hát hogyan?

A hatalmas kis papucs királyné arca kigyult, szemében izzó fény ragyogott, összecucosította száját, kitárta a karját:

— Gyere letörölöm.

Összeolvadtak.

A függöny legördül.

S mikor újra felvonódik, egy hófehér kis kacsó nyulik ki a kinyíló ablakon s egy levél apróra szétzedett foszlányait szórja szélnek.

változásnak mégis csak lenni kell annál, a ki nem úgy gondolkozik, mint az emberek többsége.

Már pedig, hogy az öngyilkos, tettét megelőzőleg nem úgy gondolkozik, mint mi: az alig szorul bizonyításra az előtt, a ki — kutatva az öngyilkosságokat előidéző okokkal figyelemmel kísérve az öngyilkosságok történetét, — minden egyes tragédiából levonja tanulságul azt, hogy sokan lettek öngyilkosokká olyan okok miatt, a melynek mellett mások életben tudtak maradni. Avagy, nem éle közöttünk elég ember, a ki jó módon született s miután élete virágában elfecsérelte vagyonát, később dologhoz látott, hogy most már két keze keresményéből éljen meg?!. . . És még is, hányan követek már el ilyen ok miatt öngyilkosságot?!. . . És hányan vagyunk, a kik annak idején, nagyon tudtunk szeretni, akár csak egy érzelgős német gouvernate, — és nagyon csalódva: nem ittunk „Somlait”, még csak „somlyói“-t sem gyufafejjel fűszerezve, hanem megpróbáltunk feledni, ha sikerült: boldogok lehetünk, ha nem: nem voltunk boldogok s talán azzal a tudattal, hogy nem is leszünk, — de éltünk tovább . . .

Ezek alapján, azt hiszem, nagyon valószínű amaz állításom, hogy habár egy öngyilkosnak felbomlott agya látéletről nincs is alapos jogunk kimondani, azt hogy az illető bolond volt s azért lett öngyilkossá: van jogunk föltenni azt, — minden agyi-látélet nélkül is, — hogy az illetőnek agyában — ha nem ismerjük is azokat, — de lenni kell változásoknak, mert nem úgy gondolkozott, mint mi magunk . . . Hátcsak azt nem képzeljük, hogy az öngyilkosok agya a rendes s a miénk az elváltozott; más szóval: hogy ők az okosok s mi vagyunk a balgák . . . De hát azt hiszem, nem esik tulszásba, ha azt állítom, hogy ennyire szerények nem vagyunk . . .

Ezzel azonban — eleve kijelentem korántsem az öngyilkosság mellett akarok pálcát törni, mert az öngyilkos által logice összekapcsolt tényekben szoros bizonyítékát látom épen az ellenkezőnek: az: az annak, hogy az öngyilkos nagyon is öntudatnál volt, mikor tette magát elhatározta. Avagy mit bizonyít hát az, hogy meglátolta tette kivitelét, meglátta és — föltéve, hogy volt hozzá értelmi fejlettsége és módja, hogy válogathasson az eszközökben, — a gyorsan ható és kevés fájdalmat okozóknak tudott előnyt adni. Vagy mit bizonyít az, hogy leveleket irt hozzártatózóhoz, melyekben tettét indokolta, sőt attól tartva, hogy valamelyik levelét a címzetnek nem kézbesítendik, fedő borítékba zárva olyan emberhez címezte, a kiről bizonyos volt affelől, hogy az illetőnek kézbe adja. És mit bizonyít az, hogy tette elkövetése előtt előbb leitta magát, nehogy a végzetes percben újból meggondolva a dolgot — talán cserben hagyja vakmerő gyávasága. . . . S hogy hosszadalmas és unalmas ne legyek, mit bizonyít végül az, hogy függővé tudta tenni tettét; hogy kész lett volna elállni szándékától, ha valaki beleegyezését adta volna ahhoz, a mi nélkül ő élni nem akart. Mit bizonyít ez, ha nem azt, hogy öntudatnál volt, hogy logice gondolkozott, csak hogy a maga beteges szemével nézte a tárgyakat, a maga beteges álláspontjáról?!

Menjünk tovább egy lépéssel!

Ha hát föltesszük, hogy az illetőnek agyában valami változásnak lenni kellett — és hogy ezt föltehetjük, — azt, azt hiszem, már eléggé indokoltam; — s ha másrészt nem hagyjuk figyelmen kívül amaz indokokat, melyek öntudatossága mellett szólanak, — és ezt figyelmen kívül már csak azért sem hagyhatjuk, mert szerintünk sokkal becsebb adat ama tünetek összesége, a miket jól ismerünk, mint az az agybeli elváltozás nem olyan természetű volt, mely gondolkodási képességét, — hanem olyan, mely gondolkodásmódját rontotta meg, azaz nem a logikájában, hanem a pszichéjében rejtett a hiba. Más szóval: tudott ugyan gondolkodni, de hogy profán hasonlattal éljek, csak úgy, mint a részegember tud: összefüzi gondolatait logice, — de rendellenes álláspontból, nem józan alaptól indulva ki.

Mínt hogy azonban bonctani alapon, a lelket, mint külön álló valamit fölvenni nem lehet; hanem a lélek tulajdonságaival az agynak egy bizonyos részét ruházzák föl, azt tekintik, mint a pszichicus befolyások gócpontját s e gócpontot az öntudat gócpontjától szorosan elválasztani nem tudják: ez az oka, hogy az öngyilkosságot öntudatos cselekménynek nem tartják.

Pedig, hogy van különbség a közönséges öngyilkosságok és az örültek öngyilkossága közt, azt, gondolom, könnyű belátni, ha az öngyilkosság véghez vitelének módjára, egy futó tekintetet vetünk. Ki nincs tisztában, például azzal, hogy annak örültek kellett lenni, a ki saját kezével tépte ki a szemét, lassanként akarva magát darabokra cibálni! Már pedig ilyen eset volt. És az ilyenek s az ehhez hasonlóak — a be nem számítható állapotban elkövetett öngyilkosságok. De az ilyen egyének örült volta nyilvánvaló többi tetteik után ítélve is.

Ellenben ráfogni valakire, hogy örült, pusztán abból a tetteiből indulva ki, hogy öngyilkos lett, — az szerintem annyi volna, mint ha én rámondaná most valamelyik olvasóm, hogy örült vagyok, mert nézetei az öngyilkosság felől nem egyeznek meg az én — imént kifejtett nézeteimmel.

Pollux.

A faiskolákertek érdekében.

— Levél az Érmellékről az Érmelléknek. —

Itt az ideje, hogy az iskolákertekben megkezdjék működésüket a tanító urak.

A szőlőtőkék elpusztulása után, addig is, míg újból beültetnének a hegyi talajok arra vagyunk utalva, hogy a gyümölcstermesztésre fordítsunk nagyobb

sujt. Szükséges ez, mind gazdasági mind kereskedelmi szempontból. Szükséges különösen itt, az Érmelléken, hol a lakosság annyira kedvelője a gyümölcseveteknek, hogy a jobb fajta gyümölcs hiányában még a zöld kökényt is megessi. Ha pedig azon előnyben részesül, hogy a Szilágyból kiszállított egy egy szekér gyümölcsöt láthat a község piacán, no már ekkor van öröm Izraelben. Nem hozhatnak ide oly rossz és fanyar ízű gyümölcsöt, hogy az el ne keljen. Ha csak az a pár véka buzája van, melyet kenyérnek akar megörni, — abból is kivesz legalább egy tállal, hogy azt gyümölcscsel cseréljék fel. Nem mondom nagyot, ha állítom, hogy e gyümölcstelen vidékről legalább is 200, vagy 300 kl. buzát egy nyár és őszön át beszállítanak a Szilágyba gyümölcsért. Vajjon nem lehetne-e ezt meggazdálkodni, ha itt is utánna állának a gyümölcstermesztésnek.

Bizonyára meg! Csak egy a szükséges dolog, az az hogy a tanító urak, — minden felekezeti és községi tanítókat értek — vegyék szívókra a gyümölcsfa tenyésztés ügyét, az iskolákerteket — használják az adott cél szerint, tenyészessenek a kezeikre bízott iskolákertekben minél több nemes fajta gyümölcsfákat. Nekik magoknak is hasznok, jóvedelmök lenne ebből egyfelől, — másfelől pedig látván a nép szorgalmuk sikerét, az is megkedvelné és példájukat utánozná. Vagy eltanulná tőlük a gyümölcsfa tenyésztés mesterségét, vagy — ha el nem tanulhatná, pénzért is megszerzne néhány oltványt, hogy kertjét beültethesse. A tanítványok pedig, kik kezeik alól kikerülnek, — ha együtt működtet velők az iskola kertben, kész gyümölcstermesztők lennének.

De hogy állunk iskola kerteinkkel?

Sajnos, hogy még most is csak a kezdet kezdeténél vagyunk. Némely községben parlagban kerítetlen hever az, — máshol — ha használják is, minden egyéb növény neműt tenyésztt abban a tanító, csak gyümölcsfát nem. Ismerek egy oly községet, hol a tagosítás alkalmával 1200 □ öl terület méretett ki egy gör. kath. felekezeti iskola részére iskolakertnek, ezelőtt mint egy 18 évvel. Ezt a község nagy költséggel — a főszolgabíró erőlyes rendeltetére jó kerítéssel, kapuval és záros ajtóval látta el. És — dacára ennek — a gör. kath. tanító minden évben bükkönyt vagy úrpát termeszt ezen — gyümölcsfa tenyésztésre igazán alkalmas bekerített helyen. És ezt eltűri egyházi előjárósága, eltűri lelkésze, el községe is. Mi haszna hozott meg az országos törvény e tekintetben, ha nem hajtatik végre?

Tisztelet azon tanító uraknak, kik a törvény által kijelölt cél szerint kezelik iskolakertjeiket. Tudom nevezetesen, hogy Péérben és Ér-Mindszenten a gyümölcsfa tenyésztésben nagy az előhaladás és bármikor és bármily mennyiségben lehet mindkét helyen találni elárasható nemes fajta oltványokat és mindkét helyen a nép is megkedvelte azok szaporítását, utánozza a jó példát, mit itt a lelkésznek, amott a tanítónak érdeműl kell betudnunk.

T. érmelléki tanító urak! Ne resteljék a fáradságot a gyümölcsfa tenyésztés és terjesztés érdekében. Ha megszerezték február hóban a nemes oltó galyakat, kezdjék meg a működést faiskolájokban egész erélyvel. Csak akarat kell, — buzgó, egyesített akarat, megfogják látni, hogy a lehetetlennek látszó dolgok is lehetők lesznek. Ha ők nagy buzgalmat fejtenek ki e tekintetben, a nép is utánozni fogja és az Érmellék nem szorul a Szilágy vidék gyümölcseire. Ha ők elöltik gyümölcsfáikkal e vidék kertjeit, akkor e nép, — ennek fiai és leányai, még a késő korban is áldani fogják őket.

Érmelléki.

Meghívás.

A volt Krasznamegyei 1848—49-ik évi honvédek folyó 1889-ik évi április hó 7-ik napján Sz.-Somlyón a városház nagy termében délelőtti 9 órakor tartandó közgyűlésre tisztelettel meghívotnak.

Tárgy: Tisztviselők választása és az elszegényedett keresetképtelen honvédek segélyezése iránti intézkedés.

Sz.-Somlyó, 1889. március 9.

az alelnök helyett:
Szénássy Miklós,
h. e. jegyző.

A holnapi ünnepély programja.

Mint már lapunk múlt számában jelezve volt s a falragaszok hirdetik, d. e. 11 órakor a helybeli önk. tüzoltó-egylet lobogója és zenekarával élén, a casinó-egylet tagjai egyesülve a helybeli intézetek, hivatalkok, iskolák és társulatok képviselőivel ünnepies menetben vonulnak a színház helyiségébe s s itt fog a casinó által rendezett ünnepély lefolyt a következő érdekes programmal:

1. Megnyitó beszéd. Elmondja Réner Albert casinói elnök.
2. Hymnus. Énekli a helybeli dalkör.
3. „Talpra magyar.“ Szavalja Gál János.
4. Március 15. Irta és felolvassa Szentimrey István.

„A magyarok Istene.“ Petőfi Sándortól. Szavalja Csák Aladár.

6. Szózat. Énekli a dalkör.

Az Emke estély műsorozata pedig a következő lesz:

1. a) Ária „Thurán Annából.“ b) Magyar népdalok. (Hegedű és cimbalom duett.) Előadják Szentimrei István és Schöffler Leo urak.
2. Mártius 15. [Visszaemlékezés.] Irta és felolvassa Nagy László.
3. A költő álma. Drámai költemény 1 fel-

vonásban. Irta Hamvai Sándor. Személyek: Költő Léderer Zsigmond ur. Szabadság Aszalós Jánosné urnő. Egyenlőség Józsa Bella k. a. Testvériség Evva Juliska k. a.

4. Talpra magyar. 5. Magyar dalár induló. Előadja a dalkör.

6. Tombolajáték.

Hisszük, hogy városunk és vidékünk közönsége rajta lesz, mikép ez ünnepély méltóságát ünnepies megjelenése által emelje.

Az estélyre, kik arra igényt tartanak, még mindig nyerhetni meghívót. E tekintetben méltóztassanak nt. Nagy László alelnök urhoz fordulni.

*

A fáklyás menet, tekintettel arra, hogy az idő kellemetlen is lehet s így sokakat az estélyen való megjelenéstől elvonna, elmarad.

Különfélék.

* **Felhívás Sz.-Somlyó város közönségéhez!** 1848. március 15-ike korszakot alkotó a magyar nemzet történetében. E napot a magyar nemzet ünnepnapjává emelte a hazafias kegyelet. Felhívjuk tehát Szilágy-Somlyó város hazafias érzelmű lakosságát, hogy e napon lobogózzák fel házaikat s a nagy nap estéjén világítsák ki ablakaikat annak jeléül, hogy e nap s azon eszmék, melyeket legméltóbbképpen a március 15-ének emléke fejez ki, szíveikben örökké tartó, soha meg nem szűnő lánggal ég. Felhívjuk továbbá őket arra, hogy az e nap emlékére rendezett hazafias ünnepélyen a városi színház termeiben minél nagyobb számmal jelenjenek meg.

* **Az Emke estélyre** szánt tombola nyereménytárgyaknak Nagy László alelnök urhoz, mint az estély rendező-bizottsága elnökéhez leendő szíves bekielérésére a n t hölgyközönség tisztelettel s oly hozzáadással kérik fel, hogy azok még a holnap délelőtti órákban is elfogadtatnak. Az Emke estély rendező-bizottsága.

* **Uj Emke tag.** Frölich Albinné urhölgy ő nagysága az Emke pártoló tagjaul beiratkozott s tagdíját az Emke pénztárosa Bartha Iván urhoz már el is küldötte. Megyénben ő az első női tag s így örömmel üdvözlöjük annál is inkább, mivel reméljük, hogy nem sokára utánzóira talál hazafias hölgyeink körében s így kivihető leend az Emke választmány azon rég táplált óhaj, hogy a női választmány is megalakittassék már valahára, a mi más Emke egyleteknél sikerrel folytatja hazafias működését.

* **Zilah-deézi vasút.** Folyó hó 12-én Baross Gábor közlekedésügyi minister benyújtotta a képviselőházban a zilah-deézi vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatot.

* **Az Emke szilágyvármegyei fiókjának** javára március 15-én tartandó estélyének meghívójából tévedésből kimaradt, hogy a gyermekjegyért a pénztárnál 20 kr. fizetendő. Továbbá jelezni kívánjuk, hogy jegyek előre válthatók nt. Nagy László alelnök urnál, este 7 órán tul a pénztárnál.

* **Szilágy-Somlyó város képviselő testülete** e hó 12-én rendkívüli közgyűlést tartott, melynek egyik tárgyát képezte a román. kath. algyimnasium nyilvánossági jogának visszaadása iránti memorandum, mely a nemléti. vallás- és közoktatásügyi Ministeriumhoz fog fölterjesztetni. A közönségünket annyira közelről érdeklő ügyben felterjesztett „Memorandum“-ot technikai akadályok miatt csak jövő számunkban közölhetjük.

* **Jóteknycélú előadás.** A szilágy-somlyói községi iskolai tanítótestület a vezérése alatt álló tanintézet szegénysorsu tanulóinak tankönyvekkel leendő ellátása és az iskolai könyvtárak gyarapítása céljából az iskolai növendékek által f. 1889. évi márc. hó 10-én a színház helyiségében színelőadást rendezett. A műsorozat és szereposztás következő volt: 1. Himnus, énekli a vegyes énekkar. 2. Nagyapa pohara. Vigjáték egy felvonásban. Személyek: Nagyapa Veinstein Róza, Frigyes, Vilma unokai Porjesz Szerén, Lázár Mariska. Aranyműves Nagy Lajos, Julcsa, szobaleány Böllni Erzsike. 3. A sorsjegy. Színmű egy felvonásban. Személyek: Szevis Etelka, özv. vendéglősné Molnár Mariska, Rózsika, unokahuga Róth Ella, Erzsik, öreg cseléd Balázs Mariska, özv. Fényváriné asszonyság Genosy Kata, Lén, Fényváriné szobaleánya Herfeld Cili. 4. A tündér ajándéka. Látványos ifjúsági színmű, három szakaszban. Személyek: Andor, Ferenc, koldusgyermek Herkovits Mór, Ketheli Ernő, Vak ember, Andor atja Szabó József. A jóteknycsáj tündére Kovács Erzi, Egy árusnő Fülöp Róza, Batyus zsidó Fodor István, Anna Miron Irén, Ilona Kovacs Jolán, Jolán Szalvec Ilona. Két kis manó Telegdy István, Finger Mariska. Az előadás a szó teljes értelmében zsufolt házat csínált. A szülők, érdeklődők a legnagyobb kíváncsisággal várták a függöny felgördültét. Némelyek arcán feltűnő izgatottság és aggodalom volt észrevehető a miatt, hogy vajjon az első fellépés a világjelentő deszkákon, mikép fog beütni? Tartózkodunk az előadást s a szereplők játékát krita tárgyává tenni s csak az összbenyomásról adunk e helyen számot. Minden nagyítás nélkül mondhatjuk, hogy az a jelenlévő teljesen érdektelen nézőket is meglepte. Az apróságok ügyesen és otthoniasan veselkedtek s érezték magukat a deszkákon s ha a leckezerül előadás egy némelyiknél érezhető is volt, a többség értelmesen hangsúlyozott, sőt játékuknak némi tekintetben az érzelmeiből is juttattak, a mi arra mutat, hogy feltudták fogni szerepüket. Nagyon természetes, hogy a taps és kihívás minden eljátszott darabka után feljult s az összes szereplők testvériesen osztottak az általános siker érdemében. Különösen a „Tündér ajándéka“ című látványosság lepett meg mindenkit, melyben a rendezés excellens volt. Az egész előadás tulajdonképpen érdeme a községi iskola derék tanítói karára vezethető vissza. Bogdán István, a derék igazgató a szegény, de igyekező tanulóknak javára adóztatta meg ily uton a közönséget s hogy

az eszköz sikeresnek bizonyult, azt lapunk más helyén olvashatják az érdeklődők. Övé és tanítótársaié az érdem s jelesül A szalós Jánosné urnő és Evva Juliska k. a., valamint Bogdán István ur a szindarabok betanítása körül igazán fáradságot nem ismerő buzgalommal jártak el. Heteken át folyt a próba törhetlen odaadással s hogy mily nehéz feladat volt ily sikert kivívni, azt csak azok tudják eredményében kelőleg méltányolni, a kik a próbákön olykor megjelentek. Gyenge József ur viszont a karének betanításáért érdemli meg az elismerést. A siker buzdítsa őket arra, hogy ily uton legyenek jószágos nemtől továbbra is azon szegénysorsú tanulógyermeknek, kiktől a sors megvonta az anyagi jólétet. A letörölt könnyecseppekben tüplálják meg első sorban jutalmukat.

*** Névjegyzéke.** a szilágymegyei Wesselényi-Egyetbe ujabban belépett tagoknak. Gróf Bethlen Ödön és gr. Bethlen Ödönné, br. Wesselényi Sarolta alapító tagok. Lányi Károlyné ő nagysága gyűjtőivén, Lányi Károly rendes tag. Koritsánszky Gyulána ő nagysága gyűjtőivén, Koritsánszky Gyulané pártoló tag. Pojlák Mariska ő nagysága gyűjtőivén, alapító tag: Pojlák József és neje, — rendes tagok: Dorogi Pál, Magyari János, Sulyok Ede, Bardóc Pál, Pojlák János, Versényi Zsigmond, Lenhart Antónia, Molnár Miklós, Pojlák Mariska és Anna, — pártoló tag: N. N. Lázár Gézané ő nagysága gyűjtőivén, pártoló tagok: Grün Lázárné, özv. ifj. Betegh Mártonné, Macha-Betegh Lotti, özv. Betegh Gergelyné, özv. Tolokán Lukácsné, egy pártoló, N. N., Pátrubán N., Jakab Sándor, Tyukodi N-né, Lázár Gézané. Lázár Ferencné ő nagysága gyűjtőivén, alapító tag: Lázár Ferencné, — rendes tagok: Lázár Ferenc, Pap Miklós és Már János, — pártoló tagok: Lázár Irma, Ránászlóky N., Ujváry István, Kandel Ferencné ő nagysága gyűjtőivén, pártoló tagok: Mandel Ödön, Mandel Dezső, Dr. Mandel S., Mandel Gyula, Mandel Samu, Mandel Mór, Mandel Izrael, Weisz Lipót, Dr. Mandel Pál, Leveleky Márton, Mandel János, Mandel Pál, Katz Mihály, Mandy Géza, Mandel Ignác, Mandel Ferenc és Kandel Ferenc. Józsa Jánosné ő nagysága gyűjtőivén, rendes tagok: Visky Pál, Tóth Jánosné és Barra Miklós, — pártoló tag: Visky János. Puskás Sándorné ő nagysága gyűjtőivén: Puskás Sándorné rendes tag. Unger Gusztávné ő nagysága gyűjtőivén, rendes tagok: Jeney Istvánné, Unger Gusztávné. Ifj. Kerekes Sándorné ő nagysága gyűjtőivén, rendes tag: a peéri dalkör, — pártoló tag: ifj. Kerekes Sándorné. Iv nélkül: a zilahi szücs ipartársulat mint rendes tag. Zilah, 1889. március 10. Kiss Emil, egyl. titkár.

*** Nyílt számadás** a szilágysomlyói községi iskolai tanító-testület által, a f. hó 10-én megtartott gyermek színelőadás bevételeiről és kiadásáról. A nevezett színelőadás összes bevétele volt 100 frt 30 kr. Ebből kiadás 25 frt 71 kr. marad tehát tiszta jövedelem 74 frt 59 kr. Ez összeg, miként előre is jelezve volt, részben az iskolai könyvtárak gyarapítására, részben pedig az iskolába járó szegény tanulóknak jövő évi tankönyvekkel leendő ellátására fog fordíttatni. A fenti bevételhez felülfizetésekkel hozzá járultak: Balogh Lajos (Perecen) 50 kr. Bölöni Sándor 20 kr. Csicsay Alajos (Debrecen) 1 frt. Duha Gerő (Maladé) 30 kr. Fodor István 60 kr. Fodor Mariska 10 kr. Finger Lajos 80 kr. Gámeney Lukács 70 kr. Grün József 1 frt 60 kr. Gerece András 20 kr. Halmágyi Tibor 60 kr. Hubert György 20 kr. Köln Norbert 50 kr. Lázár János 1 frt. Lázár Károly (Sz.-Nagyfalu) 1 frt. Lázár Ödön 60 kr. Miron Mihály (Széplak) 1 frt. Nagy Ferencné 20 kr. Pataki Józsefné 20 kr. Ruzska István 60 kr. Szilávik Mihály 40 kr. Szentimrei István 50 kr. Szilágyi Lázár 60 kr. Zóbel Lipót 50 kr. Virág Lajos 50 kr. és Virág László urak 20 kr. Összesen 14 frt 60 kr. Eöadják a fentnevezettek, úgy szintén azon szülők, kik iskolás gyermekeiket szerep elvállalásra engedték, s általában mindazon tanúgy iránt melegen érdeklő, kik ez alkalommal is stettek fillőreiket iskolánk előbbvitel érdekében felajánlani — a tanító-testület, s a segélyezendő tanulók meleg köszönetet. Sz.-Somlyón, 1889. márc. hó 12-én a tanító-testület nevében Bogdán István, ig.-tanító.

*** Nyilvános számadás.** Blaboli Anna vagyontalan apácanövendék temetésére adakoztak Szénássy Miklósné és Molnár Amál gyűjtőivén: Trusza Lajos 3 frt. Zsigmondi Ernő 2 frt. Egy nő 2 frt. Ajtai Albertné, B. L. X. Y. Juhász Józsefné, Mile Mihály, Gámenecné, Lederer Zsigmond, Molnár Amál, Szénássy Miklósné, Korits Ferenc, Lukatsffy Ödönné, Somogyi Kálmán, Veverán József, Orosz Simon, br. Szalhausen, Barbolovits Alimpné, Szénássy Miklós 1—1 frt. Virág Lajos, N. N., N. N., N. N., Szabó Jánosné, Halliarszki Samuné, Bölöni Sándorné, Gaszner József, Agyal Jánosné 50—50 kr. Erdődi Lászlóné 40 kr. Topercer Lászlóné 30 kr. Szabó Ferencné, Molnár Antal, Nagy Gábor, Retezár János, Lengyel Lászlóné, Kálai Józsefné 20—20 kr. összesen 30 frt 40 kr. Ruzska Károlin és Pap Anna kisasszonyok gyűjtőivén: Ruzska Istvánné 1 frt. Józsa Gyuláné, Ajtai Endréné, Schönstein Ferencné, Veverán Józsefné, Schönstein Istvánné, Hubert József, Nagy Lászlóné, Farkas Józsefné, Telegdy Mártonné, Gyulay Endre 50—50 kr. Márkusné, ifj. Páskuj Józsefné, Ruzska Ignácné 1—1 frt. Egy valaki, N. N., N. N. 10—10 kr. N. N. 30 kr. Szalgháryné 40 kr. Pátrubán Kristóf 60 kr. N. N. 20 kr. Pap Tódorné 80 kr., összesen 11 frt és 60 kr. A nemesszívű gyűjtőknek és adakozóknak s különösen főtisztelendő Trusza Lajos esp. plebános urnak nemesszívű támogatásáért, valamint a koszorúk küldőinek köszönetet mond az elhunytak nagynénje: Wancsek Borbára.

*** Márciusi kalendárium.** Márciusnak egyetlen nagy eseményéről tud a kalendárium. Ez márc. 20-án következik be, a mikor beáll a napéjegyenlőség és 11 óra 7 perckor megkezdődik a tavasz. A télen nem sok sajnálni valója lesz az embereknek: hozott egy rossz farsangot s alig egy néhányszor szép téli időt. — Attól lehet tartani — az első tavaszi hónap után következettve, — hogy a tavasz is követni fogja a rossz példát.

Havat még bizonyosan sokfelé fog találni a tavaszi verőfény, s hogy az sárrá olvadjon, meg azután felszikkadjon, erősen szükséges az az egy óra negyvennégy pere, a mennyivel a nap márciusban növekszik. Március 20-dika előtt a kalendárium nem tud semmi vezetes eseményt. A bolygók egész hónapban át olyan rendszeren járnak a magok útján, akár csak egy jól berendezett nyár-polgár a sörház után. Holdtölte 17-én délután 1 óra 4 perckor, utolsó negyed 24-én reggel 8 óra tiz perckor és újhold 31-én délután 53 perckor. Huszadika után lehet még egy vezetes esemény — ha lesz. Falb Rudolf, a viharproféta jóslása szerint kritikus nap március 31-ike. Ilyennek jósolta március 1-ét is, mely azonban minden baj nélkül mult el.

*** Valóban nagy áldás** az emberiségre nézve s különösen azokra, kik ült életmódot folytatnak vagy kevés mozgást csinálnak, Loser testvérek, budai Rákócy-keserűvize. Oivasóink nagy része bizonyára tapasztalta már magán a zúgdugulás kellemetlen és kínos érzését, melyet a rendetlen emésztés szokott előidézni. Ha ez beáll, rendszeren egy vagy más szert szokás alkalmazni, de a mely hatás nélkül marad, míg valamely ember barát a Rákócy-keserűvizet nem hozza javaslatba. S ime, ön egy kis pohár keserűvizet vesz reggel s ezzel ismét az előbbi munkakedvelő, életvidor emberre lesz, kitűnő étvágygal s friss jó egészséggel; e mellett természetes, hogy felebaráti kötelességének tartja szenvedő embertársának ezen biztosan ható s olcsó egyetemes szert, melynek csodálatos hatását önmagán tapasztalta, jó lélekkel ajánlani. A föld legtávolabb zugáiban is, a hol civilizált emberek laknak, a budai Rákócy-keserűvizet, mint nélkülözhetlen háziszert, fel lehet találni s ezen körülménynek lehet tulajdonítani, hogy Loser testvérek mind az öt világűrészben főraktárokat állítottak. Hogy a budai Rákócy-keserűviz kiváló tulajdonságait kellő világításba helyezzzük, utalunk a tizenkét kiállításon nyert díjakra és kitüntetésekre, vezetésen Bécsben 1875-ban, Ujvidéken 1875-ben, Szegeden 1876-ban, Párisban 1878-ban, Sydneyben 1879-ben, Székesfehérvárott 1879-ben, Melbourneban 1880-ban, Majna mellett Frankfurtban 1881-ben, Triesztben 1882-ben, Budapesten 1885-ben és Brüsszelben 1888-ban; utalunk továbbá a leghíresebb orvosok és vegyészek bizonyítványai és vegy-vizsgálataira, mint nemkülönbön a híres londoni tanár dr. Tichborn Károly C. R. véleményére, mely szerint egyetlen forrás sincs, a mely oly bőségben tartalmazna ásványsókat s hatásában oly biztos volna mint a budai Rákócy-forrás. Végül mint kétségtelen bizonyítékát a budai Rákócy-keserűvízforrás kiváló tulajdonságainak s hatásának csak azt az egy körülményt említhük fel, hogy valamin a siker általában irigységet kelt, a páratlan budai Rákócy-víznek is támadtak irigyei, a kik kevésbé jótékony hatású vizekre a budai Rákócy-víz utánzótt etikettjeit ragasztják s így hozzák azokat forgalomba, a mire a tisztelt közönséget már saját érdekében is, de a budai Rákócy-keserűviz jó hírneve érdekében is, figyelmeztetjük s felkérjük, hogy a használat előtt meggyőződni sziveskedjék az etikett valódiságáról.

Irodalom.

— Az „Eredeti Magyar Daltár“ a Hoós János által nagy gondnal ének és zongorára szerkesztett zenei folyóirat III-ik évfolyamának 2-ik füzetét vettük. A füzet 10 eredeti dalt tartalmaz, és pedig: Ábrányi Kornél, Lányi Ernő, Szt. Gály Gyula, Nagy Pista, Kelemen Lajosné, Jakab Géza és Hoós Jánostól ének és zongorára, továbbá a mellékleten Borsay Samutól egy májusi indulót két szolamban gyermekhangra s végül Kecskés Ernőtől szintén egy gyermek-dalt egy ének-szolamban. A mellékleten alkalmas iskolai gyermekdalokat ad a gyermekek kedélyének megfelelő szövegekre írva s ennél fogva iskolai dalokul is a legcélszerűbb felhasználhatók. Közül a mellékleten régi magyar haláltó nótákat is, oly szerzőktől, a kik már rég feledésbe mentek s koszorútan sirban alusszák álmukat. Végül az „Eredeti M. Daltár“ célt tüzte ki azt is, hogy utat, módot nyújtson az ifjabb, zeneszerző nemzedéknek arra nézve, hogy műveiket a nagy közönségnek bemutatthassák. Felhívja tehát mindazokat, a kik zeneszerzéssel foglalkoznak, de szerzeményeikkel még a nagy közönség elé nem léphettek, műveik beküldésére, hogy alkalmasszerűleg, esetleg átjavitva a „Daltár“-ban közöltessenek. A lap előfizetési ára: egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr., egyes szám ára 60 kr. Gyűjtőknek 5 előfizető után tiszteletpéldány. Előfizethetni a szerkesztőségnél Déván (Hunyadm.)

*** Nincsen** az a körülmény a családi életben, melyre a „Magyar Háziasszony“ című hetilapban kellő utmutatást nem találhatnánk. E lap változatos tartalmával felöleli a konyhát, a gazdaságot, az egészségtant, a kertészetet, a kézimunkát, a divatot, szóval mindazt, a mi jó gazdaságony előtt csak érdeklél birhat s a kiváló szakemberek, kik tollukkal e változatos rovatokat támogatják, elengedő biztosítékot nyújtanak a lap által adott tanácsok hasznavehetősége felől. A „Magyar Háziasszony“ előfizetési ára a „Munka Után“ című szépirodalmi melléklettel együtt egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. s a kiadóhivatal (Budapest, nagy korona-utca 20. sz.) melyhez az előfizetések legcélszerűbben postautalványon intézendők, kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve szolgál mutatószámokkal.

CSARNOK.

Hogy terem a „Baka-nóta“?

Van a kaszárnyának is poézise. Nem ragyogó, nem szép szavu; sáros, poros, himezetlen pegázus

az. Van könyje, ha elbusul; van kurjantása, ha vigadozik. A fekete, nagy kaszárnya kongó tornáca zajossá lesz néha-napján, a fehérre meszelt legénységi szobák megtelnek aranyos jókedvnek harsogó nótáival.

Ki a szeretőjét siratja, ki az új szeretőt várja. Az elkeseredett iszik nagyokat, a reménykedő még nagyobbakat.

Nehéz a szolgálat, „kutya-sorra“ jut a legény; ha megdicsérik azt sem érti; ha megszidják, azt csak látja; ha „strófot“ kap, azt már megérzi.

Legjobb barátja a nóta. Belékérezkedik a szívébe, onnan az ajkára, a mit szóval elmond, szíve is átérzi; közös nyomorúság, közös öröm együtt nyilatkozik mindeniknél s a mivel egymásnak tudtára adják: az a „baka-nóta.“

Eszökbe jut az elhagyott szülő-falu, az édes anya, mindaz, a mi lelkük vigassága volt és szól a nóta:

Nagyváradi vár tetején van egy fa,
Ahhoz vagyom kezem-lábom vasalva.
Hej! a német verette rám a vasat,
Barna kis lány gyenge szíve meghasad.

Megérténém, hej a magyar parancs-szót,
De nem értem ezt a német kommandót;
„Halb rékc“, „halb linksz“, nem veszi a fejem be,
Nem illik ez édes anyanyelvembe.

Magyar fiuk keservesen hallgatják
Tiszturaknak németszavu parancsát;
Lennénk csak ott a csatának mezején,
„Vágjad fiam!“ ezt már aztán érteném.

Édes anyám azzal busít engemet,
Ki sirat meg, ha csatában elesek?
Majd megsirat az én kedves pajtásom,
Kivel édes magyar hazám szolgálok.

Hanem vigasztalódni is kell. A prófont keserű, a szolgálat vesztett kincs, már pedig az élet örömmel is adós a bakának. Tágít a szíven s az igaz szerető mellé keres egy tucatot csak „ugy ni.“

Az mossa ki csipkés fehér kendőjét, tartja édes szóval, minden jóval és jó marad hozzá, ha nem is egészen a sirig, de legalább — új helyváltoztatásig. Megtörténik, hogy a csalogató szavu kedves elfeledtetli a jó baka-legénnyel, hogy kilenc óra is van a világon, „capfenstrájk“-ot is szoktak fujni, meg hogy az áristomot is kinyitják, be is zárhatják utána.

Belekerül becsülettel.

A börtönben de kemények az ágyak,
Kedves rózsám nem olyan mint tenálad,
Fenyőfa a derékalja, párnája,
Nyári pokróc, rossz köpenyeg
Takarózó dunyhája.

Korán reggel zörgetik a kulcsokat,
Szegény baka, most hozzák a vasakat.
Jobb kezemre, bal lábamra csak egyet,
Hogy tetszik e? Ha tetszik-e?
Engem nem is kérdeznek.

Erős lakat van a börtön ajtaján,
Három baka ajtóm előtt poszton áll,
Kedves rózsám azon kívül sirdogál.
Fáj a szívem, fáj a szívem . . .
Nem jöhet be most hozzám.

Hire jár a muszka háborúnak. Politizál az őrmester „igy lesz, ugy lesz szedte-vette muszkája!“ A baka is neki buzdul:

Magyarország szép határán születtem,
Ferenc József katonája rég lettem,
Két hét mulva három évet szolgáltam,
Éjjel-nappal a vérmezőn sétáltam.

Kapitány ur fuvatja a trombitát,
Minden legény szedje fel a risztungját!
El kell menni a bakának csatába,
Még pediglen az átkozott muszkára.

Muszka, muszka, rég várom már a napot,
Hogy kívánjak a harcmezőn jó napot.
Köszöntésül szuronyon is odavág,
Köszöntésül az mond neked jócakát!

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Nagy László.
Társ-szerkesztők:
Csák Alajos és Hulimka Sándor.